

Försvarsdepartementet
Rättssekretariatet
Via e-post
Fo.registrator@regeringskansliet.se

Stockholm
2019-11-13

Ert dnr
Fö2019/00661/RS

Vårt dnr
2019/103

Beträffande remiss av slutbetänkandet Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34)

Näringslivets Regelrådet NNR har erhållit det aktuella betänkandet på remiss och önskar att framföra följande.

I det aktuella betänkandet presenteras ett flertal förslag som avser att stärka den svenska totalförsvarets förmåga. Betänkandet innehåller ett flertal förslag på en mängd områden och de flesta får anses inte få några effekter för de som bedriver näringsverksamhet. Den fråga som NNR här vill lyfta fram är frågan om näringsfrihet och äganderätt, vilket är frågeställningar vi även lyfte fram i det närliggande ärendet och betänkandet gällande en förändrad säkerhetsskyddsdatlag (SOU 2018:82).

Näringsfrihet och äganderätt är av central betydelse för att marknadsekonomin ska fungera. Genom de förslag som här presenteras kan fast egendom förhindras att överlåtas givet att de föreslagna förutsättningarna är uppfyllda för att väsentliga totalförsvarsintressen anses motivera en sådan åtgärd. I betänkandet föreslås att ersättning ska uppgå till avtalat pris givet att övriga förutsättningar anses uppfyllda.

En händelse som sannolikt är svårare att hantera är när det blir diskussion om någon form av intrång eller inskränkning i äganderätten när enskild uppmanas att upplåta sin egendom inom utpekade områden eller om det gäller en hamn eller flygplats. Här menar NNR att betänkandet inte behandlar hur dessa situationer ska hanteras och ersättas. NNR menar att även dessa situationer givetvis måste bli föremål för ersättning från staten. Utredningen lyfter fram frågan om proportionalitet ska anses föreligga i varje enskilt fall. Problemet är att Sverige har en svag tradition att hantera dessa avvägningar som i praktiken är svåra att göra och frågan kommer sannolikt att accentueras ytterligare med tanke på att förslaget kommer medföra att fler myndigheter och tjänstemän ska hantera dessa komplexa frågor.

Mot denna bakgrund menar NNR att frågan om och scenarier med intrång i äganderätten tydligare borde behandlas i betänkandets konsekvensutredning. Intrång kan ta ett direkt uttryck, men även få indirekta effekter för ett bolag med verksamhet i de geografiska områdena eller genom att påverka verksamheten i en hamn eller ett flygfält där bolagets värde succesivt kan urholkas. För att få mer rättssäker tillämning i framtiden anser NNR att förarbetena tydligare måste behandla frågan. I frågan om bedömning av proportionalitet finns det rättsfall som t ex RÅ 1999:76 om hur prövningen av proportionaliteten ska göras och det bör även framgå av förarbetena i ärendet.

Näringslivets Regelnämnd NNR

Tomas Lööv